

80-årig byaspelman jubilerar i Hällby

Det drar ihop sig till spelmansjubileum i Hällbybrunn, och det är f.d. bruksarbetaren, bonden, arrendatorn, fabriksarbetaren och sist men inte minst bygdespelmannen Frans Oskar Pettersson — i den vida vänkretsen mest kallad "Skäcklinge-Frans" — som jubilerar. Han fyller närmare bestämt 80 år på torsdagen. Det torde inte vara för mycket sagt att Frans Pettersson tillhör de mest välkända profilerna bland den äldre generationen av folket i bygderna kring Eskilstuna.

Frans Pettersson är en äkta son av Sörmland. Hans vagga stod i Gillberga, men redan som liten pilt kom han till Torshälla socken, där han efter slutad skolgång började förtjäna sitt levebröd vid Nyby Bruks AB, som då ägdes av "grosshandlarn" brukspatron Linus Liberg, vilken regerade med hård men rättvis hand över smeder och smeddrängar. Från sin tid som bruksarbetare minns Frans Pettersson än i dag när kung Oskar II invigde järnvägen Nyby Bruk—Mälardalen år 1899. Den dagen hade brukspatron förbjudit smeddeän garna att "vräka i sig snus". Det var så att kungen jämte hovsviten skulle bese bruket, och patronen ville nu inte riskera att smeddrängarna frustade snus åt alla håll under denna högtidliga akt.

Efter drygt 15 år som bruksarbetare blev Frans Pettersson bonde. Hans håg stod till jordbruket, och av den anledningen köpte han hemmanet Skraddartorp intill Torshälla, som han med framgång brukade några år. Så blev han i tillfälle att förvärva den större egendomen Skäcklinge i Torshälla landsförsamling, där han nedlade drygt 20 års arbete och odlarmöda, innan han drog sig tillbaks som bonde. Den ännu ungdomligt gladlynte jubilaren har också hunnit med att försörja sig som lantarbetare och slutligen som verkstadsarbetare, bl.a. vid Särenholms i Eskilstuna, innan han 1955 drog sig tillbaks från produktion och hets för att njuta pensionärens lugnare tillvaro.

Bygdemusiken och den gamla

dansmusiken har alltid legat 80-åringen varmt om hjärtat. Han? musikaliska begåvning uppmärksammades i barnaåren, och redan vid 14 års ålder var han vida känd i bygden som skicklig fiolspelare. Så småningom biet "Skäcklinge-Frans" en uppburer bygdespelman, och när danser trädde på lövade logar i byarna, då var Skäcklinge-Frans det stora namnet. Han har också erfarenheter att berätta från tider, när det ställdes hårda krav på spelmännen. Bondbröllop med kallas som varade i tre dygn krävde givetvis god kondition av spelmännen, likaså "skördefester" när "Storsmockan" hängde i luften. Trakterna kring Torshälla hemsöktes nämligen av rallare och smeddrängar med kraft i nävar och armar, särskilt när de stärkt sig med brännvin, som på den tiden, i varje fall på sina håll, dracks "skopvis" i anslutning till "lördagsfröjden".

Men det är gott och väl 60 år sedan den tiden. Nu är det fredligare på såväl logdanser som nöjesplatser, säger den 80-årige Skäcklinge-Frans. Det var fattigt och eländigt på den tiden. Nu har alla människor fått det bra, och nu behöver inte folk vara rädda för att bli gamla. För bara 60 år sedan såg man med fasa mot ålderdomen; den betydande nämligen fattigdom och elände i ännu värre utsträckning än vanligt.

Trots de 80 åren är Skäcklinge-Frans ännu pigg och vital. Den kära fiolen haterar han ännu med mästarehand. Jubilaren är dessutom en stor humorist och en berättare i verkligt suverän stil, även om nu historierna i allmänhet går i den "mustiga" klassen och endast sporadiskt kan betecknas som mera uppbyggliga. Han följer ännu med vaket intresse tidens händelser och är bl.a. medlem i Eskilstuna folkpensionärsförening, i vars orkester han också varit en drivande kraft.